

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Două vești.

În mijlocul valurilor, ce ne împrejmuiesc amenințătoare din toate părțile, avem mângâierea sufletească, de a înregistra și două știri mai senine, cari sunt în măsură — prin competența izvorului de unde derivă — a picura câțiva stropi de nădejde dătătoare de viață, în inimile noastre amărite.

*

Unul din siarele noastre a publicat mai pe urmă notița, cumcă Ex. Sa Episcopul Majláth ar fi comunicat clerului său adunat în Sinod diecezan, că S. Scaun Apostolic ar fi adus un decret nou pentru schimbarea procedurii urmate până acuma în cazurile de trecere dela un rit la altul.

Față de această notiță suntem în poziție de a putea vesti, pe baza informațiilor primite dela loc competent și autorizat, că numita știre, care cu drept cuvânt a alarmat, și încă în mod foarte penibil, publicul românesc, — nu corespunde adevărului. S. Scaun n'a adus nici un decret nou de asemenea natură, și astfel nu s'a făcut nici o schimbare de felul celei semnalate. Și acuma, ca și în trecut, procedura este aceea, că, din caz în caz, pe baza învoirii, respective a părerii, ambelor Ordinarate, Sf. Scaun prin Sacra Congregațiune de Propaganda fide dă permisiunea apostolică pentru schimbarea ritului; dar se întâmplă și aceea, cum știm că s'a întâmplat chiar și acum de curând, că nu s'a dat o asemenea permisiune, pentru că nu s'au aflat destul de grave motive trecerii cerute.

*

Privitor la agitațiile puse în curgere din partea unor șovinisti la Brașov, la Cluj și la Arad pentru „organizarea” de parohii gr.-cat. maghiare pentru dieceza de Hajdudorogh, așîderea o putem spune, că s'a atras atențiunea celor în drept asupra unor astfel de agitațiuni, menite a turbura liniștea parohiilor noastre. Dela agitațiune însă până la realizare, pasul este mare, și ar trebui să înfrângă o pedecă și mai mare.

Noi știm în adevăr, că este angajat cuvântul Sf. Scaun Apostolic la aceea, că episcopia de Hajdudorogh este teritorială, iar nici decum regnicolară, va să zică numărul parohiilor sale este determinat și acela nu se poate schimba prin agitațiuni ori cât de șovinistice ar fi acelea!

Reacțiunea. Părintele protopop Dr. Elie Dăianu, conducând deputațiunea parohienilor și a credincioșilor din comitatul Cluj, în fața noului comite, a ținut următoarea vorbire remarcabilă:

Măria Voastră Domnule Comite,

Din ocaziunea, că Majestatea Sa a binevoit grațios a Vă denumi de comite suprem al orașului liber regesc Cluj și al inclitului comitat al Clujului ne prezentăm și noi înaintea Măriei Voastre, ca reprezentanți ai bisericii române gr.-cat. din acest oraș și comitat.

Măria Voastră! Și sub haina cea de sărbătoare simte orice inimă înțelegătoare greutatea vremurilor; totuși în schimb, la atari ocaziuni și inimile strănse de durere se îmbracă în haina de aur a nădejzii. Astfel și noi, în mijlocul loviturilor elementare, în mijlocul mizeriilor vieții publice și a primejdiilor amenințătoare ale acestor vremuri critice, ne împle inima de nădejde nouă văzând, că iată, vine între noi o nouă putere, o nouă personalitate, credem, cu o nouă lume de idei, pentru ca să ocupe aceasta demnitate administrativă, atât de strălucită, și atât de importantă.

Ca oameni ai bisericii nădejdea ce ne hrănește este mai ales în direcțiunea, că Măria Voastră, ca bărbat cu orizonturi largi, ca

om umblat peste nemărginirea Océanelor, Veți prețui mult și la oricine simțământul religios și alipirea credincioasă a fiecăruia de biserică sa, Veți prețui aceasta, nu numai ca floarea cea mai frumoasă a libertății de conștiință, ci și ca o condițiune indispensabilă a conviețuirii sociale și de stat.

Simțământul acesta religios la poporul nostru este o însușire caracteristică a ființei sale etnice, însușire care e atât de strâns legată, atât de unificată și contopită la noi cu viața națională și religioasă, încât acest curs sufletesc de viață nu poate fi atins, nu poate fi turburat sau împedecat în dezvoltarea sa firească, fără ca să nu se sguodie și cutremure întreagă ființa neamului nostru.

Dreptaceea noi pornind, nu numai din conștiința religioasă subiectivă, ci și din considerarea obiectivă a adevăratului patriotism, socotim vrednică de osândă și osândim orice încercare sau faptă, pornită, fie dela particulari, fie dela autorități, care ar ținti la defacerea sau slăbirea acestei unități organice sufletești, cum, durere, s'a întâmplat de fapt, chiar în zilele acestea, și chiar aici în cercul nostru, cu încălcarea vădită a legilor bisericești și civile, și încă sub falsul pretext al patriotismului.

Cu toate acestea noi, Măria Voastră, suntem în acea așteptare, și ne pătrundem de acea nădejde plăcută, că la această înaltă treaptă a puterii, Măria Voastră veți reprezenta adevărata libertate religioasă și de conștiință, și veți valida pe întreaga linie respectul legilor, și astfel ne veți apăra și pe noi, pe toți, fără nici o deosebire, și față cu ori și cine, și ne veți scuti de hărțuile religioase interne, cari ne amenință.

În aceasta credință Vă salutăm cordial etc.

Răspunsul fișpanului.

„Prea stimați domni, Vă mulțămesc pentru urările ce-mi adresăți din acest prilej însemnat pentru mine. La expunerile interesante și marcante ale Preaonoratului d-voastră orator, dl. protopop, țin să declar și eu, pe scurt, câteva cuvinte. Cu toții trebuie să ne nisuiim a cultivat buna conviețuire între naționalități și confesiuni în interesul patriei comune. Deși d-voastră, ca reprezentanți ai bisericii, ați cam trecut pe alt teren, eu primesc mânușa și declar, că nădăjduesc, că vom ajunge la înțelegere. Dacă nu altceva, doar înseși relațiunile publice ne vor sili să ne apropiem unii de alții și să ne înțelegem. D-voastră ca mai tineri veți ajunge aceste vremi și poate vă veți mira atunci, cum de nu ne-a venit nici unuia idea aceasta mai demult?”

Ateismul e pe moarte. Revista „Flacăra“, ce nu se poate învinui de clericalism, publică sub acest titlu, următoarele:

Ateismul naiv și necioplit, pe care îl propagă volumele cu multe ediții populare ale lui Büchner și Haeckel și pe care îl admit cu toată ardoarea semidoctii din lumea întreagă, a primit din partea științei și filozofiei actuale astfel de lovituri încât a rămas, în fața celor ce vor să gândiască, o iluzie naivă a unor cercetători pripiti. Valoarea actului de credință în chiar domeniul științei, valoarea factorilor iraționali în chiar progresul cugetării e acum necontestată. Și acestea duc la admisibilitatea unei forțe, unei armonii, unui mister care e expresia cea mai pură a Divinității. Și admisibilitatea sau măcar îndoiala sunt manifestațiile fundamentale ale religiozității care e universală și eternă.

În această privință subtilul cugetător, care e d. Jean Finot, publică în La Revue un limpede articol în care rezumă discuția din filozofia și știința actuală asupra ateismului. Transcriem câteva rânduri expresive din concluziile sale:

„Rationaliștii cei mai convinși admit astăzi existența unor nevoi spirituale și a unor aspirații eterne către infinit. Cei mai convinși dintre ei au suferit soarta lui Faust, a tuturor Faustilor pe care omenirea i-a adăpostit în cursul vremilor. Ei au constatat, prin experiența vieții, nevoia sufletelor lor de a se îndrepta într-o anumită clipă înspre mistere, înspre Numenul care se ascunde îndărătul fiecărui fenomen.

Mai prejos de rațiune ei găsesc încă acel strat dătător de viață al subconștientului, care nutrește și întreține viața interioară cu adâncimi nepătrunse, de unde isvoresc cele mai spontane dintre intuițiunile și creațiunile noastre.

Absorbiți de preocupările ori de năcazurile de fiecare zi, uităm că această pătură există. Dar, concentrați în noi înșine privim, îngrijorați sau uimiți, acest domeniu cu hotare nemărginite, de unde se ridică, frumoasă, o forță misterioasă.

Acolo se află pentru noi obârșia comună a emoțiilor religioase sau spirituale. Fondul lor e totdeauna același, dar numele ce i-se dau se schimbă.

Mântuirea Ardealului. „Ujság“ din Cluj o foaie cunoscută pentru șovinism și „Örörony“-ul ei șovinst, a avut în zilele trecute accente puternice de adevăr zugrăvind pustiirile potopului de ape din Ardeal. Articolul ziarului șovinst din Cluj sub titlul „Erdély pusztulása“ a fost reprodus în traducere de „Solia Satelor“ și a făcut senzație prin adevărurile ce cuprinde.

Iată un pasaj din acest articol, în traducerea „Soliei“ dela Cluj:

„Intr'adevăr întreg Ardealul e o vale a plângerilor. Vicișpanii pot telefona, pot telegrafa la ministrul treburilor dinlăuntru, și ori unde. Atâta prăpădenie nu credem să se poată îndrepta curând. Și apoi să ne mai mirăm, că poporul e stricat și că cei fără de suflet îl pot cumpăra? Căci bieții oameni se luptă pentru pâinea cea de toate zilele, dar nici aceea nu și-o pot câștiga.

Pustiirea aceasta a Ardealului e o lovitură a sorții. Dar e o blăstămăție strigătoare la ceriu, un păcat și o mișelie, pe care nu o putem în destul judeca. Ceeace a făcut cu Ardealul statul maghiar, guvernele maghiare. E o mișelie neîngrijirea și delăsarea, cu care au împărtășit — fără să se gândească — Ardealul. Au jupuit poporul Ardealului, au strâns, au stors darea regulat dela fiecare, în fiecare an, dar în schimb nu le-au dat nici pe departe ceea ce trebuia să

le dea. Rânduirea câtorva păraui din văile Murășului ar fi oprit prăpădeniile ucigătoare. Dar unde s'a rânduit un singur râu ori părau — afară de pământurile Sașilor desmerdați?“

„Solia Satelor“ judecând acest articol al foii ungurești ajunge la următoarea concluziune:

„Ei vestesc cu toate acestea lumii, că nu mai e cale, nici chip cum s'ar putea împedea pustiirea Ardealului.

Noi, poporul de obște, cunoaștem însă calea și chipul mântuirii: să ne prindem frați împreună: stăpâni și stăpâniți, cari împreună plângem pe ruinele țărișoarei noastre, și punând vâlul peste tot ce ne-a despărțit, dujmanit și războit, să cerem împreună pe calea legii dela puterea legiuitoare, ca în granițele vechi istorice, păzind întregitatea Statului, Imperiului și Coroanei, să-i dea iarăș Ardealului cărmuirea de sine.

Decât cerșitorit, mai bine înflorit;
decât robit mai bine liber;
decât mort, mai bine viu;
decât pustiit, mai bine mântuit:
Ardealul!

Dacă poporul dintre Tisa și Carpați vrea să fie stăpân pe soartea sa și mai tare decât pustiirea, să s'adune după seceriș pe temelul creștinesc al dreptului, al adevărului și al cinstei și pe temelul național al libertății, egalității și frățietății, să ceară lumii și țării, într'un gând și într'un glas:

Ardealul pentru Ardeleni!

Din acest prilej „Gazeta Transilvaniei“ a lansat de nou într'un prim articol „Autonomia Ardealului“ și a scos la iveală idea Soliei de-a concheta de nou o mare adunare de popor pe Câmpul Libertății dela Blaj.

Idea e atât de grandioasă și mișcă-

FOIȚA.

Ce nu poți ascunde.

Ficiorul Popii Gavril din Chițoc, nu mai e de cunoscut de când s'a întors din străinătate dela învățătură. Cine îl vedea așa de frumos îmbrăcat, cu mișcări așa de alese, cu nasul așa de fin, gata să-și strâmba nara în fața unei guri de canal, credea, fără îndoială, că are de aface cu un boier de viță. Și nici în ruptul capului, n'ar crede, că neam din neamul lui Gabrielesco s'ar trage din opincă.

E drept, că Jean Gabrielesco n'a stat ca un trântor în străinătate, bătându-și joc de banii popii, strânși cu atâta sudoare și cu atâtea rugăciuni. Băiatul s'a întors din străinătate cu o diplomă, în regulă de avocat.

Cu tot titlul lui, nu s'a gândit să se așeze în București, ca să facă advocatura în capitala țării. S'a mulțămît să facă meseria asta într'un oraș din Moldova, departe însă de județul în care cade satul Chițoc, locul lui de naștere.

Gabrielesco, cu toată creșterea lui cea bună, și cu tot obiceiul lui de-a nu bârbi pe nimeni, n'avea un adevărat prietin, în tot orașul. Cauza era ușor de găsit: Tânărul

advocat se ținea prea mândru. Aștepta să fie, el, salutat întâi, chiar de colegii lui mai în vârstă. Niciodată n'ar fi luat un proces în care implicinații erau țărani sau alți oameni de rând. Mai bine se lipsia de un câștig, decât să fie silit să stea de vorbă cu un moșic. Ba într'un rând, a jignit cu o glumă nepotrivită, pe un coleg fiindcă omul luase apărarea bieteii spălătorese.

În câțva timp i-a eșit porecla de „ciocoli“, și lucru ciudat: porecla asta în loc să-l supere, îi făcea parcă o plăcere deosebită.

„Ce să le fac, — spunea el — dacă nu mă pot potrivi cu ei, cu apucăturile lor!... A cui e vina dacă nu m'am născut într'o suburbie!“

Gabrielesco avea cămară la hotel... Nimeni nu l-a văzut vreodată plimbându-se prin mahala. Și nici nu se ducea, ca alți tineri de-o samă, să facă vizite prin familii, să ție de urât cucoanelor și domnișoarelor.

Părea întotdeauna plictisit, și când îl întreba cineva de ce nu caută să se distreze, răspundea zimbând cu multă bunăvoință.

„Ce distracții ași putea eu găsi aici?... Eu, care am stat cinci ani la Paris!... Și în ce mediu!“

Si cucoanele la urma-urmelor, au început să prindă un fel de năcaz pe el, pentru disprețul pe care îl arăta tinărul adrocat: „Da ce, numai el a fost la Paris?! Ce, noi nu știm franțuzește?“

Singura mulțămire a lui Gabrielesco era, ca după masă, să se ducă la club, la „Intim Club“... Acolo putea face politică, să citească ziarele și mai ales o revistă franceză, la care clubul să abonase numai de hatărul noului client.

Demultori, Gabrielesco se prindea la o partidă de cărți. Și dacă se întâmpla să piardă chiar ultimul ban, se scula zimbând, fără s'arete o urmă de supărare, ca și când, pentru el, această pierdere era o nimica toată.

Intr'o seară, când clubul era plin de nu mai găseai un loc, Gabrielesco sosi ceva mai târziu, ca de obicei. După ce salută cu un gest scurt, serios, englezește, pe cei din club, întrebă tare pe chelnăr, dacă venise numărul cel nou al revistei franceze.

Conul Pavel Liteanu, fost deputat, începu să-l măsoare cu băgare de samă. Niciodată nu-l privise așa. Il întrebă deodată, cu glas gros, dar cald:

— Domnule Gabrielesco de unde ești dumneata?

Toți ridicară capul, mirați, ca și când întrebarea lui Conu Pavel ar fi putut să supere pe cineva.

Luât, așa, în pripă, Gabrielesco răspunse:

— Sunt dela Roman...

Apoi, își băgă nasul în revistă și tăcu.

Da conu Pavel urma:

— Chiar dela Roman?...

toare, încât cucerește inimile. *Bud. Hirlap*, arhișovinistul guvernului a și observat aceasta pornire și o denunță, ca „neexecutabilă și stricăcioasă țării“.

Dacă ar fi neexecutabilă prin ce chip ar fi „stricăcioasă“? Dimpotrivă, noi nu o credem nici neexecutabilă, nici stricăcioasă ci chiar de lipsă și folositoare.

Abstrăgând dela potopul apelor, cari a făcut atâtea pagube, este aci potopul cel nou al *Hajdudorogului*, care ne amenință cu pagube și mai mari, în averile cele sufletești, cari ne sunt cu mult mai scumpe decât grânele și fânurile compromise.

Când acelaș curent dujmănos, pustiitor, amenință amândouă bisericile românești, atât cea unită, cât și cea neunită, adică întreagă biserica românească, atunci o nouă adunare în Blaj, pe Câmpul libertății, în frunte cu cei doi Mitropoliți, se prezintă, nu mai mult ca o idee fantastă, ci ca o necețitate inesorabilă a luptei de apărare națională împotriva noii forme a șovinismului: *șovinismul bisericesc oriental*.

Anuarul gimnaziului din Brașov. La introducerea profesorului Ioan Petrovici spune câteva amănunte din istoria primului an de existență a internatului de băieți din Brașov. Constată că internatul a costat un sfert milion de coroane, spre care scop profesorii și-au întrebunțat și fondul de pensii profesoral, cu toate că acest fond e angajat și altcum foarte greu. Taxa de întreținere s'a statorit în suma de 70 cor. lunar ceea ce e o sumă horibilă. Inșuși profesorul-director al internatului constată „că internatele sunt în prima linie de lipsă pentru băieții mai cu dare de mână“. O constatare cât se poate de tristă pentru împrejurările, în cari ne aflăm. Cei cu dare de mână nu au lipsă de internate ci mai

mult internatele de ei. Pentru băieții noștri mulți și săraci, sunt reclamate adăposturi cât se poate de simple, de igienice și eficiente.

La gimnaz au funcționat 11 profesori ordinari 1 provizor și un catehet. S'a propus și limba franceză pe clasa a III—VIII ca studiu extraordinar. La rubrica despre activitatea literală a profesorilor se înregistrează câteva importante lucrări deși amintirea taxativă a unor articole lipsite de importanță puteau să rămână. Planul de învățământ e în mare parte identic cu al celorlalte gimnazii românești. Ce este deosebit se va aranja sperăm în cel mai scurt timp. Amintim aci, că profesorii de fizică au ținut pe clasa VII—VIII oare speciale de deprinderi în experimentarea fizicală, — un lucru laudabil, care la alte gimnazii nu e. Ca o inovație deosebită amintim introducerea uniforme școlare ca *articol de lux*. Direcțiunea ne spune că uniformă se va îmbrăca în Dumineci și sărbători, căci în zile de școală școlarii vor purta hainele lor. Asupra acestei împrejurări „menite a stavili aplicările spre lux în îmbrăcăminte“ se atrage deosebită atențiunea părinților. Ca un lucru laudabil amintim hotărîrea corpului profesoral, prin care s'a pus gratis la dispoziția băieților săraci pe tot timpul anului sala spațioasă de desemn bine luminată și bine încălzită zilnic dela 4—7 seară, ca să poată studia.

Pentru masa studenților s'a cheltuit în anul școlar expirat 6046 cor. și s'au împărțit cu prânz gratuit 36 de școlari. S'a plătit de unul 22 cor. lunar. Avera mesei studenților a fost cu finea anului școlar 1912/13 de 68 mii 330 coroane. Di Stroescu a dăruit școlilor din Brașov 2000 cor. pentru hrană și îmbrăcăminte școlarilor săraci. Pentru ajutorarea școlarilor cu manuale de

școală s'a spesat 335 cor. Biblioteca centrală are 13 mii de opuri. Celelalte colecțiuni și muzee sunt slăbuț reprezentate afară de laboratorul de fizică, care e bine asortat și excelent condus de harnicul prof. A. Ciortea. Știpești au fost 27. Știpeștii sunt în mare parte de 100 cor. dar unul figurează cu 400 coroane. Excursiuni școlare s'au făcut multe în jurul Brașovului în Râșnov, Dârste, Codlea, Predeal, Sinaia, Tușnad apoi Văleni, Slănic, Câmpina, Sinaia, iar din 5—28 April s'a făcut minunata excursiune în Italia sub conducerea neobositului profesor Dr. Iosif Blaga. Râvna profesorilor Brașoveni pentru excursii școlare merită toată luarea aminte a cercurilor noastre școlare, mai ales că este unicul gimnaz unde se pune pondul deosebit pe excursii atât de însemnate, din punct de vedere social și pedagogic. La rubrica actelor oficiale observăm câteva dispoziții vrednice de remarcat. Profesorii școlilor medii brașovene sunt primiți la institutul de pensii al statului. Consistoriul sibian dispune, ca la examenele particulare preoții neuniți să nu mai fie examinați din religie ci la rubrica aceasta să li se introducă în testimoniu calculul general din testimoniu de calificare preoțească. Examenul de maturitate s'a ținut din 17 până în 20 Iunie și s'au prezentat 38 de inși. Au fost avizați la examen de corigență după 3 luni, 7, ceilalți au trecut. Școlari înmatriculați la gimnaz au fost 326 (23 privațiști) dintre cari 15 gr. cat. Cei mai mulți au fost și aci copii de econom, apoi preot, învățător, comerciant (39) etc.

La școala reală din Brașov au fost înmatriculați: 91 inși, dintre cari 3 gr. cat.

Anuarul școlii comerciale din Brașov. Ca introducerea servește studiul profesorului Ion Socaciu cu titlul: „*Din cursul de economie națională și politică*“. Urmează monografia școlii comerciale scrisă în limba franceză de directorul școlii Arsenie Vlaicu. Au funcționat 9 profesori ordinari și un catehet. Biblioteca, muzeele și colecțiunile sunt administrate la un loc pentru toate școlile brașovene. Știpești au fost 26 de inși. Știpeștii variază între 50—300 cor. Din fundațiunea Stroescu s'au dat 8 stipendii de câte 50—100 cor. La masa studenților au beneficiat 8 inși. Dela plățirea didactului au fost scutiți 24 de inși. Excursiuni școlare, afară de cele îndătinate, nu s'au făcut. Consistoriul din Sibiu a îndrumat direcțiunea, ca să deschidă pe viitor clase paralele. În anul acesta elevi înmatriculați au fost 118 dintre cari 20 gr. cat. S'a propus și stenografia, la care au participat 76 de băieți. Didactru anual e de 60 cor. Taxă de înscriere 8 cor., pentru fondul de pensii al profesorilor 10 cor., pentru amortizarea edificiului școlar, fiecare plătește 20 coroane apoi alte competențe în suma de 18 cor. Cursurile au fost cercetate și de 11 fete, dintre cari 7 pe anul prim. La examenul de maturitate din Iunie s'au prezentat 35 de inși, dintre cari 2 au fost respinși pe un an, iar 9 au căzut din câte un obiect.

— Da, — răspuse Gabrielesco, fără să-și ridice ochii de pe revistă.

— Și al cui ești?

Cam enervat, avocatul răspuse:

— Sunt nepotul lui Zamfirescu, inginerul județului...

Conu Pavel se așază pe întrebările:

— Mă rog, din cari Zamfirești e inginerul?... Eu îi cunosc mai pe toți...

— Nu știi? — se grăbi Gabrielesco, are un frate șef de stație... Guță Zamfirescu!...

— Ei, Guță! — se luminează boierul Pavel. — Il știi... Cum să nu-l știi... Bună marfă!... Tatu-su, nu-i așa, e popă la Tureatca... Și pe soru-sa o ține tot un popă de țară... și cum îți vine rudă?

Gabrielesco înădușind:

— Apoi după mamă... Mama mea e soră cu inginerul...

— Atunci și cu șeful de gară?

— Desigur...

— Ia stai... N'ai fi cumva băiatul popii din Chițoc? — strigă conu Pavel vesel, că-i dăduse de urmă.

Simțind cum îi joacă lumina electrică în ochi, Gabrielesco răspuse ca un vinovat:

— Da, sunt al părintelui Gabriel...

— Apoi, zi așa!... izbugni conu Pavel, ce tot o încurci cu neamurile dela oraș?... Eu te întreb al cui băiat ești, și-mi răspunzi, că ești nepotul inginerului... Trebuia să-mi spui dela început... Pe popa îl cunosc bine

de tot... Te știi de când erai de un cot... Da popa Gavril!... Săracu... El, pe socoteala lui te-a ținut în străinătate?

Gabrielesco suflă:

— Da...

Conu Pavel, întorcându-se spre cei de lângă el:

— Pe toți îi cunosc!... Harnic om; popa!... Din nimic a făcut avere!... Și pe tatu popii îl știi!... Era țaran... da știți: sărac lipit pământului... Ei, ce vreți, ajunge omul dacă e stăruitor... Bravo popă!... Halal să-i fie, că a putut să-și trimeată băiatul la Paris!...

Atunci avocatul, de care răsese Gabrielesco pentru că colegul pledase pentru o spălătoreasă, se amestecă deodată:

— Cum aud, domnule Gabrielesco, bătrânul n'avea nevoie să-și dea gulerele la pălat?...

Cei cari au înțeles unde lovea avocatul, începură să zimbească cu plăcere.

Dar băiatul popii din Chițoc prefăcându-se, că n'a înțeles nimic, își vârî, și mai adânc, nasul în revista cea franceză, la care clubul se abonase numai după stăruința noului client.

Al. Cazaban,

Correspondențe.

Prelegeri populare.

În ziua de 1 Iunie s'a prezentat în comuna Dâmbău direct. desp. Dr. R. Boilă însoțit de dnii Ioan Coșia, dr. Ouoriu Cismaș, D. L. Todoran și Liviu Costea. Au fost întâmpinați la capul comunei de popor numărös în frunte cu preotul Ilarie Dulău, care conștiu de chemarea sa, cu un deosebit interes poartă la inimă propășirea credincioșilor săi. Au vorbit dl Liviu Costea despre „Stupărit“, D. L. Todoran „Școala, scris și cetit“. S'au cetit câteva poezii alese de O. Goga și de incheiere I. Cosia îndeamnă poporul la asigurări de toată specia. S'a instituit o agentură și o bibliotecă.

De aici au trecut în comuna învecinată Adămuș. După deschiderea adunării au vorbit dnii George, exmisul comitetului central „Despre însoțiri“, D. L. Todoran despre „Alfabetism“, N. Berghian „Pomărit“. S'a pus bază la o bibliotecă și o agentură.

Toate prelegerile au făcut bună impresiune asupra poporului. S'au întors acasă mângăiați în suflet de viul și binevoitorul interes arătat din partea cărturărimei.

La prelegerile din Adămuș au asistat pe lângă dnii de mai sus, inteligența din jur, popor numărös și un conduct de nuntă țărănească. După prelegeri ne-am întrunit la masa ospitală a păr. I. Dulău.

Cor.

Pagini științifice.

NICOPOLE

(1396—1877—1902.)

Cuvântare rostită în Academia Română de CAROL I. Regele României în ședința dela 21 Martie 1904.

(Continuare).

Urcându-se pe tron Comitele de Zollern luă numele Frideric I, margrav și principe al Brandenburgului, păstrând titlul de burgrav al Nurenbergului. Acest din urmă titlu, care fusese conferit Casei de Zollern la 1191 de către Impăratul Enric VI, a rămas în ambele ramuri ale Casei Zollerniane. Linia Suabă primi mai târziu, la 1623, de la Impăratul Ferdinand II, titlul de Principe de Hohenzollern.

În amintirea Impăratului Sigismund, care investise pe primul Elector de Brandenburg din Casa Zollerniană, Principele regal al Prusiei Frideric-Wilhelm a dat numele de Sigismund unui fiu al său. Nașii acestui principe, născut la 1864, după campania în Danemarca, care pregătia unirea Germaniei, a fost Impăratul Francisc-Iosif și Eu. Din nenorocire principele Sigismund muri la 1866, când se hotărî supremația Prusiei în Germania.

În memoria Impăratului Sigismund s'a ridicat acum în urmă la Berlin un frumos monument de către urmașii Comitelui de Zollern, care-l ocrotise în ceasul de primejdie la Nicopole.

*

În războiul de la 1877 pentru neatâr-nare, vechea cetate Nicopole a devenit o poziție strategică de mare însemnătate în tot timpul luptelor dimprejurul Plevnei, căci ea a fost baza de operație a oștirilor aliate și punctul lor de legătură cu România.

Hotărîrea luată de armata rusească de a trece Dunărea între Șiștov și Nicopole impunea supravegherea de aproape a acestei din urmă cetăți. Pentru acest sfârșit s'au concentrat o brigadă și trei baterii din corpul al nouălea rusesc la Turnu-Măgurele, unde se aflau deja stabilite șase baterii de asediu.

La 14/26 Iunie, în prezența Impăratului Alexandru II, focul se începu asupra cetății Nicopole, care nu întârzie a răspunde. În același timp toate bateriile de pe linia Dunării, de la Calafat până la Oltenița, deschid un foc viu ca prevestire a unei acțiuni serioase.

La 17/27 Iunie, trupele rusești trec Dunărea la Șiștov și așează apoi un pod pe vase. Flancul lor stâng, dincolo de Dunăre, amenințat prin vecinătatea cetății Nicopole, impunea stăpânirea ei cât mai grabnică.

La 18/30 Iunie, Marele Duce Nicolae îmi scrie la Zimnicea că corpul al nouălea rusesc este gata de a trece Dunărea și roagă ca divizia a patra română să ocupe Flămânda și Turnu-Măgurele, unde va rămânea artileria rusească. La 19/1 răspund că al șaptelea regiment de linie și o baterie, cari se aflau la Islaz, vor trece Oltul și se vor duce la Turnu; fac totuși oare-cari rezerve în privința întinderii prea mari a liniei române și asupra necesității de a avea aceste trupe în mână pentru o eventuală operație între Calafat și Corabia. Tot-odată înștiințez pe Marele Duce despre eșirea lui Osman Pașa din Vidin și înaintarea lui spre răsărit cu cincisprezece batalioane și două baterii.

La 23/5 Iulie, în urma unei nouă cereri, mai pornesc la Flămânda al cincilea de linie, al treilea de călărași și o baterie.

La 26/8 Iulie, un regiment de Cazaci intră în Plevna, de unde gonesc pe Turci, puțini la număr; a doua zi însă câteva batalioane trimise din Nicopole alungă pe Cazaci și reieau Plevna.

În sfârșit, la 29/11 Iulie, corpul al nouălea rusesc, acoperit de cavaleria sa, înaintează spre Nicopole. La 1/13 Iulie, bateriile de asediu și bateriile române dela Turnu, Flămânda și gura Oltului deschid focul asupra Nicopolei. Spre seară avangardele rusești sosesc înaintea cetății, o brigadă de Cazaci ocupă drumul spre Plevna, iar noaptea se așează baterii pe locuri acoperite cu lucrări de pământ. A doua zi dimineața, din ambele țărmuri ale Dunării, nouăzeci și două tunuri aruncă ghiulelele lor asupra Nicopolei. O divizie a corpului al nouălea înaintează spre valea Osmei și, în urma unei lupte înverșunate, ocupă satele dimprejurul cetății precum și podul de peste Osma. Turcii se retrag spre Nicopole, lăsând în stăpânirea Rușilor înălțimea dela Samovit. Dela răsărit, o brigadă de infanterie, susținută de cavalerie, atacă retranșamentele înaintate cu atâta voinicie, încât Turcii după o bărbătească împotrivire, sunt siliți a da înapoi spre cetate, care se află astfel încunjurată din toate părțile și strânsă de aproape. Noaptea pusese capăt acestei lupte sângeroase, la care infanteria și bate-

riile române participase cu un foc viu, mai ales în momentul retragerii Turcilor din poziția dela Samovit. Seara înștiințez iarăș pe marele Duce că o nouă coloană turcească de douăzeci și cinci batalioane cu cavalerie a eșit din Vidin mergând spre Rahova.

(Va urma)

Reviste.

România. În conferența de Sâmbătă delegații bulgari și români au discutat pretenziunile României, stabilind noua limită strategică. Desbaterile au decurs foarte neted și încă în decursul întrunirii de Duminică au căzut de acord, asupra celor *trei* puncte propuse de dl Titu *Maiorescu*.

Dăm, după comunicatul oficial, părțile mai esențiale ale desbaterilor.

Delegații români împreună cu delegații bulgari, s'au întrunit, cum era convenit, la 9 ore la Ministerul afacerilor streine. Erau de față d-nii Tonceff, general Fitceff, Radef, col. Stanciof, d-nii Al. Marghiloman, Take Ionescu, C. Dissescu, general Coandă și colonel Cristescu.

D-l Marghiloman în lipsa d-lui Maiorescu a cetit cele 3 puncte din ultima comunicațiune a Ministerului afacerilor streine către ministrul Ghenadieff.

Aceste 3 puncte sunt, precum se știe, fixarea noiei noastre granițe, *autonomia școalelor și biseri-cilor cuțovlahe, creațiunea unui Episcopat* și obligațiunea pentru Bulgaria de a nu avea și de a nu ridica fortificațiuni într'o anumită zonă.

Vineri, d-l general Coandă s'a întâlnit la otelul Continental cu d-l general Fitceff, delegatul bulgar, pentru a stabili, în mod definitiv pretențiunile României, cu privire la linia strategică pretinsă în noua graniță.

Ambii delegați au studiat cu deamănuntul harta topografică și în cele din urmă, reprezentantul bulgar a admis punctul de vedere al delegatului militar român, aprobând ca noua graniță să pornească dela localitate Kalinoh din nordul Turtucaiei, și trecând prin defileurile Cara-Agaci, Mahmudi-Chescapti, să se oprească la punctul Ekreme de pe țărmul Mării Negre, la aproximativ 12 klm. la răsărit de Balci.

În consfăturile de Sâmbătă, cari au durat până noaptea târziu,

s'au aplanat ultimele diferențe asupra zonei strategice dela spatele liniei Turtucaia-Balcic. Impreună cu această zonă noul teritoriu, în stăpânirea căruia intră România, însuimează o nouă întindere de șapte mii cinci sute de kilometri pătrați.

În ședința de astăzi, Duminecă, se vor lua în discuție celelalte două puncte din ultima notă, pe care dl. Maiorescu a adresat-o guvernului din Sofia. Dintre aceste două puncte cel mai important este acela privitor la recunoașterea libertății bisericești și școlare pentru Aromânii, cari ar cădea sub stăpânirea bulgară. În special e vorba de dreptul statului român de-a înființa un episcopat român, de-a acorda subvențiuni, de a controla școlile și bisericile etc.

Al doilea punct este cel al unei zone, în care Bulgaria este oprită de a ridica fortificațiuni.

După părerile unanime ale delegațiilor bulgari și români înțelegerea între ambele părți în privința aceasta este deplină.

Cu toate aceste guvernul român nu va semna în mod definitiv înțelegerea cu Bulgaria, mai înainte de stabilirea unei înțelegeri depline între Bulgaria, Sârbia și Grecia.

*

Înțelegerile între Bulgaria, Serbia și Grecia decurg mai cu anevoie, căci de-o parte aceștia pășesc cu un maxim de pretenziuni, în vreme ce Bulgaria se arată foarte puțin concesivă. Toate acestea nu înseamnă, că o înțelegere definitivă ar fi cu totul exclusă. Delegații încearcă a-și apăra, cât mai bine interesele proprii, dar România a intervenit, ca ei să părăsească rezerva aceasta, intrând în *meritul* discuției.

Ministrul Maiorescu a declarat delegațiilor, că dacă nici până Luni nu vor ajunge de acord, armistițiul va trebui să se prelungească cu cel puțin alte trei, sau cinci zile.

Delegații au primit un proiect comun ca bază al discuției *generale*, rămânând ca amănuntele să se limpezească în zilele următoare, cu cari s'a prelungit armistițiul.

După ședința de Duminecă, delegatul bulgar Radeff a fost primit în audiență la Rege. După audiență Radeff a declarat unui redactor al ziarului „Minerva”: *»Aveți un rege mare, un mare rege! Regret, că Bulgaria nu i-a urmat sfaturile date!«*

*

„Seara“ cere biroului de presă din ministerul de războiu un comunicat lămurit în chestia svonului despre *holeră* în armata română. În acelaș ziar cetim:

„Alaltăeri s'a expedit pe câmpul de operațiune 20,000 de flacoane de ser antic-colicic, cari vor fi puse la dispoziția serviciului sanitar al armatei, pentru a face injecțiuni soldaților debili. Au mai fost de asemenea expedate câteva etuve de desinfectare.“

MAI NOU.

Limba românească în bisericile din Basarabia

Ziarele din țară publică o depeșă din Iași (4 Aug.) în care se spune, că în urma ordinului imperial al guvernului rusesc, s'a permis ca în toate bisericile din Basarabia serviciul religios să fie oficiat în limba română.

În biserica-catedrală Sf. Gheorghe din Chișinău, a fost oficiat Duminecă pentru prima oară serviciul religios în limba română.

Diverse.

Episcopul Hossu balnav. Am anunțat deja că P. Sa Episcopul Vasile, al diecezei de Gherla, a căzut bolnav în drumul apostoliei sale. Știrile mai nouă ce le am primit dela Sanatorul Doctorului Cosmutza din Budapesta, unde zace înaltul bolnav, spre nespusa noastră durere, întăresc faptul și mai dureros despre o recidivă în morbul său de mai înainte. Darul Domnului a toate vindecător, prin rugăciunile acelei întinse turme cuvântătoare, și la cari unim și pe ale noastre, — aducă-l iarăș cât mai curând pe deplin sănătos în mijlocul nostru!

Sediul episcopiei de Hajdudorog în Cluj? Un prietin ne trimite numărul 182. (2 Aug.) al ziarului „Kolozvári Hirlap“, atrăgându-ne atențiunea asupra planurilor celor ce vor să organizeze acolo parohie gr. cat. maghiară.

După spusele numelui ziar, — căruia nu vrem să-i dăm prea mare importanță, dar reținem scrisul lui, ca o expresie a cercurilor maghiare conducătoare, — preoții agenți Gafton și Bucur au adunat subscripții sufi-

ciente și petiția a fost înaintată deja Monarhului. Se va zidi și o biserică în Cluj, pentru care este un fond disponibil, iar restul se va aduna prin subscripție. În legătură cu noua parohie, după-ce sediul episcopiei de Hajdudorog nu e stabilit încă, jurnalul Clujan crede, că cel mai potrivit centru ar fi: Clujul inima maghiarismului din Ardeal — Ideia li-se se pare cu atât mai salutară, cu cât și alte centre ardelenes doresc înființarea de parohii similare, iar Miklóssy István, episcopul nou denumit ar fi aplicat, cu anumite condiții, a „descinde“ la Cluj.

Papa bolnav. După unele știri din Roma S. Sa Pontificele e greu bolnav. De câteva zile zace, din care cauză audiențele obișnuite s'au amânat.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru biserica gr.-cat. din Băiția a donat Spect. Domni dr. Elie Câmpian, med. de reg. în Cluj, cu soția, un potir de aur în valoare de 100 cor. Marinimosii donatori, cari și cu altă ocazie și-au arătat bunăvoința față de casa Domnului. Primiască pe această cale călduroasele mulțămite. În numele curatoratului gr.-cat. din Băița Ion Biriș, curat. prim.

Concurs la stipendii teologice. Alumnii Seminarului teologic se vor primii în 15 August a. c. Concurenții au să și înainteze petițiile până în 14 Aug. instuite cu documentele delipsă. Atunci se va face și vizita medicală. Pe lângă alumni în beneficiu, se vor primi și pe plată anuală de 500 cor. Dar toți, fără deosebire la intrarea în Seminar au să plătească o taxă de înscriere de 100 cor. pentru totdeauna.

Concurse la stațiuni docentali. Până în 20 Aug. a. c. stă n. se escrie concurs la stațiunile din *Sotelec, Chinceș, Mânărade, Bucerdea grânoasă, Tirimia mare, Roșia demunte, Cuteiuș, Bercea și Ocnîța.*

Dinstincția doamnei Constanța Hodoș. Ministerul Cultelor și instrucțiuni publice ca un omagiu pentru meritele litarare ale Doamnei Constanța Hodoș, a numit pe talentata noastră scriitoare profesora de limba și literatura română în învățământul secundar particular.

Cu d-na Constanța Hodoș învățământul limbii românești, care ar trebui să fie mai mult predat de scriitori, singuri adevărați specialiști în materie — câștigă, forță de prima valoare.

Logodnă. Ioan Cismaș teol. abs. actuar eppesc și Dșoara Nelli Pop din Ticvaniu-mare fidanțați.

Pentru școlile primari. Ven. Consistor archid. prin cercularul din 1913. publică un *Suplement* la Planul de învățământ și la *Orarul general* pentru școlile primari, au ajutor de stat. Apoi, *Lista manualelor* de școală, ce au să se folosească în toate școlile noastre primare.

Cu aeroplanul din Berlin la Budapesta. Aviaticul Schule însoțit încă de un pilot a plecat alaltăeri cu aeroplanul din Berlin spre Budapesta. A descins în Chemintz și ieri și-a continuat drumul mai departe.

Foita nrului de azi o dăm din „Minerva literară“, ca o lectură foarte instructivă pentru mulți feciori de popă de ai noștri!...

Sükri paşa trăeşte. După unele ştiri din Belgrad, Sükri paşa, apărătorul Drinapolului, până azi prinsoner bulgar, bolnăvindu-se de coleră, s'a lătit despre el vestea că a murit. Neue Freie Presse înse spune că Paşa e prinsoner în Filippopol şi că de acolo n'a sosit nici un svon despre faptul că ar fi încetat din viaţă.

Cu aeroplanul în jurul pământului. Aviaticul rus, Kuzminski, un nepot de a lui Tolstoi se ocupă cu gândul ca să încunjure cu aeroplanul său pământul. De câteva zile face exerciții în Sanpetersburg. Și-a făcut planul ca în luna Septembrie să plece cu aeroplanul în jurul pământului. Calea și-o va lua din Sanpetersburg spre Iaponia și aici la Australia, va trece prin strimtoarea de Panama în Africa sudică. La primăvară înse își va continua calea preste Zahara în Marseille, apoi la Paris și de aici înapoi la Sanpetersburg. — Mare cutență.

Cunună pentru cei înecați cu ocaziunea scufundării „Titanic”-ului. Călătorii de pe vaporul „Franconia” trecând în zilele trecute peste Ocean, ajungând la locul unde în anul trecut s'a cufundat Titanicul, au aruncat în mare o frumoasă cunună, în amintirea acelor, cari s'au înecat între celea mai dureroase suferinți, neputând fi salvați dela moarte. Într'amiază, când „Franconia” ajunsese în locul de groapă, marea era cu totul liniștită, și vaporul s'a oprit, depunând cununa însoțită de lacrimile acelor mulți, cari călătoriau și cari cu inima îndurerată rostiseră scurte rugăciuni pentru cei, cari și-au aflat moartea în primejdioasa mare, departe de căminul iubitorilor lor.

Convocare. P. T. membrii ai despărțământului Aiud-Teiuș al Asociațiunii pentru literetura română și cultura poporului român, precum și toți ceice se interesează de înaintarea culturală a poporului nostru să concheamă la *adunarea generală* ce se va ținea în comuna Stremț-Diód în ziua de 10 August n. la 3 ore p. m. Dr. Emil Pop, m. p., director. Niculae Marcu m. p., secretar.

Iudeii împotriva limbii maghiare. După o știre de gazetă din Munkács, iudeii de acolo, de câteva zile împart între credincioșii lor, nește tipărituri. Intreg lucrul îl aflăm în ascuns, ceea-ce a dat anză poliției să se intereseze mai cu de adinsul. Rezultatul a fost, că un exemplar ajunsese și în mâna poliției, cu toate că ei grijeau mult că tipărituri să nu ajungă în mâna iudeilor ortodoxi. Poliția traducând un exemplar a aflat conținutul aceluia. În ele iudeii protestează în potriua limbii maghiare și provoacă pe toți să nu tolereze așa o școală în care se propune și limba maghiară. Iată o faptă a patrioților declarați, de buni maghiari.

Posta Redacțiunii.

Colaboratorilor noștri le cerem scuzele pentru întârziere. Avem material așa de mult, încât cu toată bunăvoința, suntem siliți a suprima, ori a rednce unele articole, căci pe când le vine rândul la tipar, pierd foarte mult din actualitate. De aceea rugăm cu înzistență pe toți prietini noștri, să ne trimită articole cât mai scurte — și, cu toată aglomerarea de material, vom face tot posibilul, să le publicăm la timp. —

Partea Literară.

Despre vieța curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

IV. Calea eliberării.

24. Terenul vieții curate.

Partea a patra a cărții acestia, s'ar putea numi și cartea păcătoșilor, pentru că lor vrea să le arete calea mântuirii dela păcat la virtute, dela moarte la viață, dela nefericire la fericire. Dar s'ar înșela acela care ar crede că partea aceasta e scrisă numai pentru păcătoși. Calea care ne arată cum să ne scăpăm de păcat ne arată totodată și cum să ne păstrăm nevinovăția, pentru că mijloacele sunt aceleași.

Castitatea se aseamănă foarte des cu crinul. În ce pământ crește crinul nevinovăției? Căci știm că diferitele flori cresc în diferite locuri; acum, care-i locul potrivit pentru crinul castității?

Chiar pre timpul, când în Germania băntuia reformațiunea, un tinăr spaniol a părăsit sabia și pușca și s'a făcut ostașul lui Hristos. El înșă a voit să reforme dar nu legea credinții lui Hristos căci aceea era perfectă, ci internul, sufletul omului; iar în reformarea sufletului a pornit dela sine, schimbându-și gândurile și inclinațiunile rele. Pre calea aceasta a purces până acum orice reformator adevărat.

Și-a adunat acest tinăr, soți de principii formând o ceată mică, numită „societatea lui Isus” (Compagna di Jesu.)

„Dați-mi suflete răscumpărate prin sângele scump al lui Hristos, celelalte țineți-le voi”, aceasta era loznica conducătorului și a micii sale cete. Acești eroi și luptători spirituali erau numiți vânători de suflete în sens nobil, și porecla aceasta era potrivită.

E vorba de s. Ignățiu de Loyola și de societatea lui. Activitatea dezvoltată de acest ord încurând i-a câștigat mare popularitate în toate țerile și membri lui, erau chemați ca preoți la toate curțile catolice din Europa.

Astfel au ajuns și la curtea împărătească din Spania. Vieța luxoasă și luxuri-oasă dela curte nu era teren potrivit pentru bunele moravuri. Jezuiții deși trăiau la curte totuș nu erau mestecați în fărădelegile curții. Pentru aceasta oamenii dela curte au început a vorbi despre unele lucruri neobicinuite. „Părinții iezuiți au ceva iarbă miraculoasă, care-i scutește de păcat.” Vestea aceasta se lățise între curteni. Într'o zi un oficiant dela curte și-a luat inima în dinți și a întrebat pe un călugăr, că: „Drept e, ce se zvonește? Jezuiții intradevăr au ceva iarbă minunată?”

„Vestea e perfect adevărată, răspunse călugărul. Intradevăr avem iarbă minunată, ce se cheamă: frica Domnului. Iarba aceasta ne-a dat-o părintele Ignățiu, înainte de a ne trimite în lume. Aceasta ne păzește de păcat.”

Și voi la întrebarea, că oare unde e locul, terenul potrivit pentru crinul curățeniei, trebuie să răspundem, că frica lui Dumnezeu sau adevărata religiozitate.

Vieța curată și simțul adevărat religios se țin de olaltă ca fata și mama. Pământul bun în care crește crinul castității e frica Dului, sau adevărata religiozitate. Am pus anume „adevărata religiozitate”, casă știți, că este și religiozitate ne-adevărată.

Nu demult am cetit o acuză foarte gravă în opul unui profesor universitar din Berlin, scrie adecă învățatul acesta, că religionea uneori corumpe moravurile, întrucât valoarea moralității interne, vrea să o suplîneasă prin acțiuni de cult divin.

E adevărată acuza aceasta? Da, e adevărată, numai cât e prea confuz concipiată, de fapt sunt cazuri foarte dese, când se abuzează de religione, dar nu religionea face abuzul, ci oamenii, sau cu alte cuvinte nu religia strică pe oameni, fără oamenii religia și prin o astfel de religie stricată vreau să-și acopere defectele lor morale. Dacă nimitul profesor ar fi voit să scrie mai lămurit, ar fi trebuit să zică așa: Oamenii de multeori socotesc, că satisfac pre deplin cerințelor religioase, când iau parte din când în când la serviciul divin.

Un astfel de sentiment religios nu suplînește lipsa moralității interne, dacă astfel ar fi scris Paulsen, ar fi putut subscrie acuza, orișicare preot, ba și papa dela Roma.

Te doare inima, când vezi cum abuzează de religione, mai ales clasele culte.

E un fenomen curios, că ori și cât s'ar opune vieța cuiva poruncilor religiei, totuș nu vrea să fie timbrat de necredincios și protestează în contra acestei numiri.

Așa stăm adecă cu lucrul acesta ca și cu condamnarea. Dacă ai cutriera orașele și satele și ai întreba în fiecare casă, că șede aici cineva, care vrea să ajungă în iad? Nu cred, că s'ar afla vreunul, care să zică serios, că el voiește să aiungă în iad. Nimenea nu vrea să se osândească, și cu toate aceste o mulțime mare de oameni, umblă pe cărările ce duc la iad.

Tot astfel, nu voiește nimenea să fie fără religione și Dumnezeu, dar cu toate aceste, e nespuse de mare numărul oamenilor acelor, cari calcă în picioare poruncile religiei. Lucrul stă adecă așa, că mulți își făuresc înșiși religie. Primesc aceste adevăruri, cari le sunt pe plac, apoi și pe acelea, cari preagrățios le-au primit, le schimbă, le modifică, ca să nu-i conturbe nimic în vieța lor, în păcatele lor plăcute. În forma aceasta își aroagă mulți oameni titula de oameni religioși, pentru că au binevoit a osteni în ziua ultimă a anului sau la anul nou la biserică; atâta e bine, că domniile acestia nu poftesc și o deputațiune specială din ceriu, care să le mulțamească de onoarea ce i-au făcut lui Dumnezeu. Alții merg mai departe în religiozitate, anume, la Paști, de regulă se mărturisesc, dar pentru aceea rămân frumuseț în păcatele obicinuite.

Religionea nu e ca o haină de sărbătoare, pre care o îmbrăcăm la ocaziuni rari și neobicinuite. E urit de tot și aceea, când cineva tractează cu Dumnezeu ca și cu o mătușă bugată, de care altcum rudenile nimic nu se interesează, dar totuși la onomastică sau la anul nou îi scriu o felicitare, sperând că

poate își va aduce aminte și de ei în testament.

O astfel de religioasă, nu e pământ potrivit pentru viața curată. Religia e un tezaur divin, de care nu ne putem atinge cu mâni sacrilege, nimenea nu poate și nu-i iertat să-și facă religie după placul și voia sa. Hristos ne-a dat religia, prin urmare nimeni, nici chiar papa dela Roma, nu poate adăuga sau subtrage ceva din ea. Biserica catolică, această instituție divină de educație a lumii, încă nu are drept să schimbe ceva în religia lui Hristos, ci trebuie să o propună întreagă și fără schimbare, dupăcum a primit-o dela Hristos.

Om în adevăr religios e acela, care se supune cu trup cu suflet lui Hristos, pe tronul inimei sale îl pune pe Isus, ca să domnească asupra minții, voinții, facultăților lui și asupra întregii sale vieți. E eroare foarte mare a crede, că acela, care se roagă zilnic, duminica ascultă s. liturgie, se mărturisește și se cuminecă odată în an, e om foarte religios. Rugăciunea, ascultarea s. liturgiei, mărturisirea, cuminecarea, toate acestea nu sunt scopul religiunii, aceste-s numai mijloace, ca omul să se supună voinței lui Hristos. Toate aceste tind acolo, ca Dzău să ne deie darul său, ca să putem trăi conform poruncilor lui; cine se roagă în toată ziua, cere ajutorul lui Dzău, ca să nu se abată în ziua aceea întru nimic dela legile lui Hristos; cel ce ascultă duminica s. liturgie, își arată supunerea față de Dzău, îl recunoaște de domnul său suprem și-i cere ajutorul, ca preste întreagă săptămâna să poată trăi în armonie cu legile Dlui.

Va urma.

Meditații cu prilejul unei excursiuni pe Highes.

Deplin recreat mă trezesc într-o dimineață senină de Iulie din somnul adânc. Aerul răcoros din pădure năvălește în unde vii în odaie alungând căldura molesitoare și străbătându-mi trupul de un dulce fior. Mă îmbrac repede. Imi rostesc rugăciunea de dimineață și mă așez ca de obicei la fereastră uitându-mă cu drag la brădetul din fața casei.

Maiestos se întinde în zare codrul bătrân ce strălucește astăzi deosebit de frumos în vălul minunat de rouă, străbătut de razele sfoase ale soarelui. Coama brazilor se leagănă lin, închinându-se ușor și trimițându-mi salutul pretiniei încheiate cu mine încă din leagăn... Ce bine pricep eu acest salut!...

Simt cum aproape pe neobservate mi-se strecoară în suflet un simțământ de adâncă fericire și că mă stăpânește o dispoziție sărbătorească asemenea aceleia ce am experimentat când dat mi-a fost să trec pentru prima oară prin țara vrăjită a Elveției.

Privirea naturii pururea te înalță pe aripi de cheruvimi la Dumnezeu! Deci era prea firesc ca și de data asta cugetul să-mi zboare la Dumnezeu și opera lui nemuritoare.

Ce monument măreț s'a știut clădi Ziditorul când a creat cu cuvântul universul nemărginit cu milioanele sale de lumi ce se

rotesc prin hău!... Priviți numai la bolta cerului! Pretutindena se întinde marea nevăzută a eterului. Pânză imenză ce cuprinde spații neștrăbătute de ochiul muritoriu. Lumi nenumărate se rostogolesc în undele sale cristaline. Valuri de lumină îl străbat, din cari fiecare strop e un soare, fiecare undulație o parte din un mic univers. Din nenumăratele stele, ficele cerului, se strecoară seara în ochiul tău mic raze de lumină, cari străbătând spațiul cu repezeala fulgerului, au nevoie totuși de mii de ani să poată atinge retina ochiului omnesc. Acești sori, cu lumile ce lor le slujesc, saltă în fața Domnului, care pe toți pe nume îi cheamă. El îi înșiră pe toți ca pe o oaste bine rânduită în fața tronului său, și bucuros ascultă de glasul Lui, și când îi cheamă strigă deodată în chor: de față suntem. „Cel ce trimite lumina și merge și o cheamă pe ea și-l ascultă cu cutrămur, și stele au luminat întru străjile sale și s'au bucurat, chemându-le-a pe ele și au zis de față suntem“. El le-a rânduit odată pentru totdeauna cărările dela cari nu se mai abat; și în liniște măiestoasă și cu rânduială frumoasă trec pe dinaintea feții sale preasfinte și armonia mișcării din sferile lor senine e cântul său vecinic de slavă.

Dar să nu rătăcim cu privirea prin sferile neumblate ale cerului. Să ne restrângem la colțul nostru mic din univers, la pământ, poreclit pe nedreptul valea plângerilor. Au nu e minunat lăcașul nostru pământesc?... Socotiți numai pe un moment frumusețile luminii, care stăpânește mările, pământul și câmpiile văzduhului. Au nu e dintre toate ființele ce percepem cu simțurile, cea mai curată, cea mai frumoasă, cea mai plăcută și mai sublimă? Au nu e ea însăși, — cu toate că printr'nsa vedem și cunoaștem toate celelalte ființe, — atât de tainică în firea și esența sa, cât nime nu i-a adâncit vreodată substanța și că mai curând putem să definim ce nu este, decât să spunem ce este? Au nu, cu toate că e de față în toate ființele trupesti, se bucură totuși de un felu de a fi sufletesc, nefiind restrânsă la un spațiu anumit, străbătând toate spațiile, penetrând prin toate corpurile, apropiind toate obiectele și insufletind toată natura? Au nu pe dreptul au preamărit-o poezii, că ea este: floarea seau mai bine culoarea culorilor, frumuseța lumii, surâsul cerului, bucuria firii, chipul lui Dumnezeu, viața făpturilor, desfătarea ochiului și a sufletului, chiagul universului? Cu drept cuvânt! Ea doară străbate pretutindena cu iuteala fulgerului, luminează, încălzește, înflăcărează, viează, însufletește, dilatează, înalță, zugrăvește tot și toate! Ce ar fi lumea fără ea? Un chaos nemărginit, un întuneric vecinic, un iad.

Și ce frumos vezi prin ochiul vrăjtit al luminii toate! Bunăoară chiar acești munți, cari închid zarea, în fața cărora stai mut de admirație. Nu trebuie oare să constatăm că ei sunt domul cel mai măreț ce și-a clădit Ziditorul? Unde mai afii pilăstria acestia gigantici, cari din adâncurile neștrăbătute ale pământului se înalță semeț până în norii cerului? Unde mai vezi asemenea cooperiș grandios de granit viu, iar alocurea de cristal din neauă și gheață vecinică? Unde auzi glasul fioros, dar solemn de clopot al avinelor și al ghețarilor? Unde mai poți asculta aiurit glasul înfricoșat de orgă al

furtunii? sau căderea viforoasă a cataractelor, psalmul vecinic ce răsbubue prin văi, trezind echoul naturii: „adânc pe adânc cheamă întru glasul jghiaburilor sale?“ „Minunat ești Doamne și minunate sunt lucrurile tale“.

Natura e întruparea vie a lui Dumnezeu! Din ea pricepi mai bine ca din orice înțelepciunea Lui. Doară ea le-a făcut toate acestea: „Când gătea cerul cu dânsul eram (zice înțelepciunea prin graiul lui Solomon) și când s-au oșebit scaunul său preste vânturi; și când au întărit norii cei de sus și ca niște țării ai pus izvoarele cele de sub ceriu. Când au pus mării hotare și apelor ca să nu treacă țărnicurile sale și tari au făcut temeliiile pământului: eram la dânsul tocmind“. Repet dară, că natura este întruparea vie a lui Dumnezeu, și că cel ce nu știe găci tainele ei, nu are suflet.

Reflexiile aceste mă înlanțuiră cu putere atât de mare, cât în chip irezistibil mă simții îndemnat să ies la larg în mijlocul firii, unde omul este mai aproape de Dumnezeu.

Mă trezesc urcând coastele priporoase ale „Râpei Highesului“ din fața casei noastre părințești.

Drumul duce dintru 'nceput în direcție miiazăzirăsarit. Cărarea umbrită de brazi încinge cu brăul său larg întreagă coasta muntelui. E frumoasă ca toate cărările ce cotesc ascunse prin codrii deși...

Ceeace imi atrage atenția mai întâiu este mulțimea nesfârșită de culori, ce se înșirue de pretutindena, se îngrămădesc și se amestecă într'un tablou natural de-o frumusețe ce te răpește. Nu mă satur să privesc ne'ncetat amestecul bizar de culori fin nuanțate, calde și palpitate precă de viață ale brazilor ce covârșesc cu numărul, ale fagilor, mestecenilor și tufșurilor ce întâlnesc ici coala, precum și a tuturor soiurilor de flori gingașe, smerite unele și ascunse, cochete și mai îndrăznețe altele, cari smâlțează mușchiul moale ce apără trupul muntelui. Ce abundență! Ce risipă nebună!... Adevărat mozaic compus din tonuri și ape fantastice, bizare, exotice, ce impresionează plăcut văzul chiar în urma legii fizice a contrastului. Un singur obiect, dacă stai să-l studiezi și privești cu toată atențiunea și încă irizează strălucitor în lumina culorilor sale, furându-ți vederea.

Mă întreb serios dacă în raiu poate fi altcum. Și mă întreb iarăși, dacă muntele bătrân mai are nevoie de-o haină mai splendidă ca aceasta și dacă mai poate fi separat și numai pe-un moment că e bătrân, când acest veștmânt de gală ni-l prezintă vecinic tinăr? Au nu e mai venerabil chiar pentru bătrânețele sale adânci pururea în puterea tinereții?!

Bătrâneță!... Cuvântul acesta mă asediază formal; nu mă mai părăsește...

(Va urma.)

Dr. Al. Nicolescu.

BIBLIOGRAFIE.

Critica unei lecții de Valer Seni profesor în Năsăud. E o folositoare broșură pentru toți amicii de școală, cari doresc a cunoaște cum trebuie tratată metodic o lecție în școală. Broșura e o reproducere din „Foaia școlastică” și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj, cu 60 fil.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*. Prețul 2 cor.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica f. 8° 586 pag. 5°40 cor. Sunt indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela *Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj* cu prețul 9°50 cor.

1. **Teologia dogmatică fundamentală** de Dr. V. Sucișu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5°30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5°30

2. **Teologia dogmatică Specială.**

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7°30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7°30 rco.

3. **Hipnotism și Spiritism** 1°50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la *Librăria sem. teol Blaj—Balázsfalva.*

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4°30 cor. fco. Mărimea icoanelor 4⁵/₇₀ cm.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

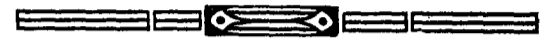
Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 2°20 cor.

Pentru teatrele dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie.* Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj (Balázsfalva)* și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul tabloului cor. 1°50 fil.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii. recomandă

Asigurări împotriva focului pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5,456,645°67
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,458,689°43
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1912	foc	188,667,241°—
	vieță	11,740,710°—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,603,400°—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 57—?

A apărut

ANTOLOGIONUL
sau
MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.